

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

PARTICIPATION OF SANGHA IN COMMUNITY DEVELOPMENT ACCORDING TO APARIHANIYADHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY BAN HAED DISTRICT KHON KAEN PROVINCE

PHRAATHIKAN SOMJAN QINAGAMO (SAREEPHAN)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	:	พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม
ชื่อปริญญา	:	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....
(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....
(พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ .....
(พระครูประยุตสารธรรม, ดร.)

กรรมการ .....
(พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ .....
(ดร. ณฐอร เจือจันทร์)

ลิขสิทธิ์ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Participation of Sangha in Community Development According to Aprihaniyadhamma 7 of Cokesamran Subdistrict Municipality Ban Haed District Khon Kaen Province
Student's Name	:	Phraathikan Somjan Chinnakamo
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science in Buddhistic Local Government Program.

Dean of Social Science Faculty .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Dissertation Committee:
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor) .....
(Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakruprayutsaradham, Dr.)

Member .....
(Phrakrusangkharak Thawee Abhayo, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Dr. Nathaorn Chuachan)

Copyright of the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	**: การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปรหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น**
ชื่อนักศึกษา	**: พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)**
ชื่อปริญญา	**: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	**: การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	**: 2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	**: พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.**

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 383 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD.

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และ บอร์ดประชาสัมพันธ์ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อเสนอปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์, การพัฒนาชุมชน, หลักอปรหานิยธรรม 7

ABSTRACT

Thesis Topic	**: Participation of Sangha in Community Development According to Aparihaniyadhamma 7 of CokeSamran Subdistrict Municipality Ban Haed District Khon Kaen Province**
Student's Name	**: Phraathikan Somjan Qinagamo (Sareephan)**
Degree Sought	**: Master of Political Science**
Program	**: Buddhistic Local Government**
Anno Domini	**: 2023**
Advisor	**: Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.**

The purpose of this thesis is as follows: 1) To study the level of participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance. 2) To compare the level of participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance, classified by gender, age, educational level, and occupation. 3) To study the recommendations for monk participation in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, using data collected from a sample group of 383 people. The statistical methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and LSD.

The research findings are as follows: 1) Overall, the public's opinion on the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, is high. 2)There are significant differences in the opinions of the public regarding the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, among different genders, age groups, educational levels, and occupations at a statistical significance level of 0.05. 3) Suggestions on the participation of monks in community development according to the Aparihaniyadhamma 7 found that people should participate in the inspection of the work of local government. to achieve transparency Should be involved in the development of their own local policies. Should follow their local government. thoroughly through online media channels and Public relations boards should involve

citizens in meetings with local governments. to propose problems and find solutions together to lead to development.

Keywords: Participation of the monks, community development, the principle of supreme dharma 7

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตานุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ได้แก่อาจารย์ พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา

ขอเจริญพรขอบคุณ/ขอบพระคุณ ประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์ พระครูประยุตสารธรรม, ดร. พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. พระครูสังฆรักษ์ทวี อภโย, ผศ.ดร. และผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ ดร. อภิชิต เหมือยไธสง ดร. เอนก มูลมา ดร. อัครเดช นีละโยธิน อาจารย์ประจำวิชาระเบียบวิธีวิจัย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองกับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในการศึกษาครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณนายกเทศมนตรีตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และผู้เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่มีความเมตตา ส่งเสริมเรื่องการศึกษา และแนวทางความรู้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิประสาทวิทยาการและประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจตามสมควรพร้อมทั้งขออุทิศ ความดีของวิทยานิพนธ์นี้ให้บิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ญาติโยมผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่มีส่วน ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	**ฉ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**ช**
กิตติกรรมประกาศ	**ฌ**
สารบัญ	**ญ**
สารบัญตาราง	**ฐ**
สารบัญแผนภาพ	**ณ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	**8**
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	8
2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม	8
2.1.2 ระดับขั้นการมีส่วนร่วม	10
2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีสวนรวม	11
2.1.4 ประโยชน์ของการมีส่วนรวม	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์	14
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	16
2.3.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน	16
2.3.2 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน	17
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7	19
2.4.1 ความหมายของหลักอปริหานิยธรรม 7	19
2.5 พื้นที่ทำการวิจัย	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	**26**
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	27
3.3 เครื่องมือวิจัย	28
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	29
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล	31
3.7 การวัดค่าตัวแปร	31
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	32
3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**33**
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	33
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานยิธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	35
4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	38
4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**48**
5.1 สรุปผลการวิจัย	48
5.2 อภิปรายผล	50
5.3 ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	**57**

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	**60**
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	61
ภาคผนวก ข.หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	63
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	67
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	70
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามและการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	76
ประวัติผู้วิจัย	**83**

สารบัญตาราง

เรื่อง **หน้า**

ตารางที่ 2.1 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7..... 25

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น..... 28

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ..... 33

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ..... 34

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 34

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ..... 34

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น..... 35

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7..... 36

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7..... 37

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7..... 38

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกเพศ..... 39

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกอายุ..... 40

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยแยกเป็นรายด้าน จำแนกอายุ..... 40
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามอายุ..... 41
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามอายุ..... 41
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามอายุ..... 42
ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกระดับการศึกษา..... 43
ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยเปรียบรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 43
ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกอาชีพ..... 44
ตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ..... 45

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามอาชีพ..... 45

ตารางที่ 4.20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น..... 46

ตารางที่ 4.21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น..... 47

สารบัญแผนภาพ

เรื่อง **หน้า**

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 25

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดและพระสงฆ์มีความสำคัญแก่ประชาชนและสังคมมายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ให้การศึกษา การอาชีพ การรักษาโรค การพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ การให้คำแนะนำสั่งสอน สร้างความเข้มแข็ง ทางด้านจิตใจ และยังเป็นสถานที่พักผ่อนและปฏิบัติธรรม รวมทั้งการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่รวมอยู่ในวัด ต่อมาบทบาทดังกล่าวได้ลดน้อยลง ตามสภาพความเจริญและการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีการแบ่งความรับผิดชอบกิจกรรมบางอย่างที่วัดเคยมีบทบาทออกไป เช่นการศึกษา การรักษาพยาบาล ประกอบกับวิถีชีวิตของประชาชนที่ได้รับเอาอารยธรรมของชาวตะวันตกมากขึ้น กระทั่งความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ได้ทำให้บุคคลที่เคยร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดลดน้อยลงไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวัด พระสงฆ์กับประชาชนก็ห่างกัน ขาดการส่งเสริมการให้การร่วมมือในกิจกรรมการทะนุบำรุงดูแลรักษาวัดและกิจกรรมในพระพุทธศาสนาเทW ที่ควร ส่งผลให้โอกาสของประชาชนที่จะได้ศึกษารับรู9หลักธรรมทางศาสนาก็น้อยลง มีผลทำให้คุณธรรมจริยธรรมในสังคมเสื่อมลง ประกอบกับที่มีวัดบางแห่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาในด้านจิตใจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พระสงฆ์สามเณรขาดการสนใจในด้านการศึกษาและปฏิบัติ เพื่อเผยแผร่แก่ประชาชนมีการสงเสริมสนับสนุนเพื่อให้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ วัด พระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนได้มีการฟื้นฟูพัฒนา กำหนดแนวทางดำเนินกิจการพระศาสนาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์เป็นศูนย์รวมใจ โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและช่วยชี้แนวทางที่ถูกต้อง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

พระสงฆ์ จึงเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา และเป็นที่เคารพของพุทธศาสนิกชนตลอดมา ซึ่งเป็นกลุ่มของสังคมที่มีข้อปฏิบัติกว่าคนในสังคมอื่น ๆ หรือ อาจเรียกได้ว่า เป็นผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการของชุมชน เนื่องจากพระสงฆ์ได้รับการยกขึ้นเป็นองค์กรชั้นพิเศษในกลุ่มชุมชนทั่วไป พระสงฆ์ได้มีการสืบทอดการปฏิบัติต่อ ๆ กันมาแม้จะเป็นเวลานานถึง 2561 ปี แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงปฏิบัติสม่ำเสมอในกิจต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติ กับยังช่วยจรรโลงสังคมให้มีความสงบ รู้จักสร้างความดี ละความชั่ว รู้จักความพอดีพองาม รู้จักแนวทางในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญที่สุดคือ ให้รู้จักคำว่าให้อภัยแก่กันและกันสืบมาจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยและสังคมโลกต่างก็มีแนวทางพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์เป็นผู้นำและปฏิบัตินำสังคมตลอดเรื่อยมา (พระสุภาพ สุภาโว, 2561)

บทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทยเป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งเป็นให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป โดยการสงเคราะห์นั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามกาลเทศะ ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนตามแนวความคิดของพระราชวรมุนี ประกอบด้วย การให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหา

ชีวิตต่าง ๆ ส่วนบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนควรปฏิบัติตน ประการแรก คือ ต้องเป็นผู้นำทางจิตใจศรัทธาและปัญญา เนื่องจากความเจริญทางวัตถุและความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ทำให้พุทธศาสนิกชนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอน ของพระพุทธศาสนาไม่มีหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและชุมชน เพื่อยกระดับจิตใจของประชาชนด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาให้สามารถมีชีวิตอย่างเป็นสุข มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง ประการที่สอง พัฒนาจิตใจของประชาชนด้วยกระบวนการให้การศึกษาอบรม และส่งเสริมประชาชนให้เกิดสุขภาพจิตที่ดีมีสมรรถภาพจิตใจที่เข้มแข็ง ให้มีความเอื้ออาทรต่อบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติประการที่สามนี้คือ ต้องส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในวัด ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รวมทั้งการจัดให้วัดเพื่อเป็นอุทยานการศึกษา เป็นแหล่งความรู้แก่เยาวชนและประชาชน ประการที่สี่ คือ ต้องส่งเสริมศาสนาศิลปะและวัฒนธรรม พระสงฆ์จึงควรปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนทางด้านการสร้างจิตสำนึกในการเป็นศาสนาประจำชาติของพุทธศาสนาเพิ่มจิตสำนึกในหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน และจิตสำนึกในการศึกษาอบรมปฏิบัติธรรม ให้เป็นผู้รู้ผู้ตื่น และผู้เบิกบานอยู่เสมอ ประการที่ห้า คือ ต้องให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากและเดือดร้อน พระสงฆ์จึงควรให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากเท่าที่จะสามารถทำได้โดยการให้หลักธรรม คำปรึกษาแนะนำและการให้กำลังใจ ประการที่หก คือ ต้องช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถโดยทำเป็นขั้นตอน มีการวางแผนตามหลักของพระพุทธศาสนา (พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร, 2561)

พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้นถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนามาก เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการเผยแผ่ (3) ด้านการศึกษา (4) ด้านสาธารณูปการ (5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ (6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (พระสุภาพ สุภาโว 2561)

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่มีความศรัทธาและนับถือพระพุทธศาสนา จนพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานและแก่นสารของขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมไทย ที่คนไทยยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางวิถีชีวิตที่กลมกลืน เมื่อคนไทยตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มเป็นชุมชน หมู่บ้านขึ้นที่ใด จะมีวัดปรากฏในชุมชนนั้น เพื่อแสวงหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นการขัดเกลาจิตใจให้มีความสงบ อาศัยพระสงฆ์ให้การแนะนำสั่งสอนโดยนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อค้นพบความจริง อันเป็นสัจธรรมในชีวิตของตนเองและยกระดับของจิตใจให้สูงขึ้น สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษาศิลปะวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา (พระบัวสอน ทองสลับ. 2563)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การ

ประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 และพระสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างไรบ้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นชุมชนในชนบท มีปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในชุมชน สาเหตุเกิดจากการที่พระสงฆ์ไม่ค่อยมีเวลาว่าง จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อม ๆ กัน แต่ก็มีบ้าง สำหรับคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแต่จะเป็นผู้สูงอายุ เพราะจะมีเวลาว่างอยู่แต่กับบ้าน จึงอยากที่จะมาช่วยในการทำกิจกรรม ฉะนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะทำให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และยังทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันภายในชุมชน เป็นพลังชุมชนในการทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับภาครัฐและผู้นำด้วยว่ามีการเข้าถึงประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใด และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้หรือไม่ หากทุกคนไม่มีความร่วมมือกันและไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ก็จะทำให้ชุมชนไมW พัฒนาและไม่เข้มแข็ง ไม่ยั่งยืนและอาจทำให้มีปัญหาอื่นๆ ตามมาด้วย พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะและเป็นผู้นำจิตใจของประชาชนโดยตรง จึงถือได้ว่า สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรบุคคลของชุมชน ในการที่จะเตรียมความพร้อมไปสู่การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ3) ด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน และช่วยเสริมสร้างคุณค่า ความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมสืบต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ เขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 8,965 คน (สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีพุทธศักราช 2564) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยการใช้สูตรของ (Taro Yamane) จากกลุ่มประชากรและได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรอิสระ

สถานะของผู้ตอบแบบสอนถาม ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามด้านของการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน 3 ด้าน คือ

1. ด้านสังคม
2. ด้านเศรษฐกิจ
3. ด้านวัฒนธรรม

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.5.1 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

1.5.2 เนื่องจากประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.5.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปดำเนินการ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น การทำงานกับชุมชนทุกโครงการเมื่อทำสำเร็จแล้วต้องตรวจสอบประเมินผลหลักอปริหานิยธรรม 7 การประชุมแต่ละโครงการต้องเป็นประชาธิปไตยคือเป็นความต้องการของคนหมู่มาก ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ และทำการศึกษาบริบทของแต่ละพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.5.4 ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งในและนอกเขตเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

1.6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามาร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความสุขความเจริญในชุมชนนั้น ๆ โดยผ่านกระบวนการทำงานของคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม

1.6.2 พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุที่ได้อุปสมบทตามหลักของพระพุทธศาสนาซึ่งสังกัดวัดในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.6.3 การพัฒนาชุมชน หมายถึง ทำให้ก้าวหน้า ทำให้มั่นคง ทำให้ดีขึ้น ทำให้ยั่งยืนขึ้นในที่นี้ คือ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อทำให้ชุมชนมีความมั่นคง แข็งแรง มีความเจริญ ก้าวหน้า บนฐานทรัพยากร ที่ชุมชนมีอยู่ เป็นอยู่เพื่อความสุขความเจริญอย่างยั่งยืนของประชาชนในชุมชน มี 3 ด้านคือ

1. ด้านสังคม หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านพัฒนาจิตวิญญาณของประชาชน ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน และทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาชนบทมีความสัมพันธ์กันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งทางบ้าน วัดและโรงเรียน ในที่นี้หมายถึง สังคมของประชาชนผู้นับถือพระพุทธศาสนาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

2. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาท ในการกระทำใด ๆ อัน ก่อให้เกิดการผลิต การจำหน่ายและการบริโภค รวมถึงการดำเนินชีวิตในชุมชนตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียง ในที่นี้หมายถึง เศรษฐกิจของประชาชนผู้นับถือพระพุทธศาสนาที่อาศัยอยู่ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

3. ด้านวัฒนธรรม หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในลักษณะที่แสดงถึงสร้างความเจริญงอกงามเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นศูนย์กลางเผยแผ่ และอนุรักษ์ส่งเสริม ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีมีศีลธรรมอันดีเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม ในที่นี้ หมายถึง วัฒนธรรมของประชาชนผู้นับถือพระพุทธศาสนาที่อาศัยอยู่ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.6.4 อปริหานิยธรรม 7 หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ มี 2 ฝ่าย

1. ฝ่ายบ้านเมือง

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาลูกไปติดยาเสพติด ก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกันไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กันเพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มามากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อ แม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหน อยากลูกตนเองให้ชั่ว

5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

6. สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึง การให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกัน เช่น การเคารพพระปฐมเจดีย์

7. ให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือ การคุ้มครองบรรพชิตซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่น การทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น

2. ฝ่ายพระสงฆ์

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในกิจของสงฆ์ที่ต้องทำร่วมกันไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ เช่น การทำอุโบสถสังฆกรรม

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและทำกิจที่สงฆ์ต้องทำการประชุมถือว่าเป็นกิจที่สงฆ์ต้องทำร่วมกัน แต่การที่จะให้สงฆ์ทุกรูปยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อความสามัคคีก็จะต้องอาศัยความพร้อมเพรียงกันทุก ๆ ครั้ง เช่น การทำพิธีกรรมในงานมงคลนิยมใช้พระสงฆ์ 9 รูป ก็ต้องมาพร้อมกันจึงจะทำพิธีกรรมได้

3. ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ ถือว่าสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญที่พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตาม

4. เคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ ในการปกครองของพระสงฆ์จะให้อำนาจแก่ผู้ที่มีความสามารถตามบรรดาศักดิ์ เช่น ภิกษุผู้ใหญ่สังฆบิดร สังฆปรินายก ภิกษุทุกรูปจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น เพราะพระสงฆ์ตัดแล้วซึ่งกิเลสตัณหา ความอยากมีอยากได้จะต้องไม่เกิดขึ้น จึงจะเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

6. ยินดีในเสนาสนะอันควร คือ พระสงฆ์ต้องมีชีวิตเรียบง่าย มุ่งแสวงหาธรรมเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้อื่น

7. ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณร เป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข คือ พระสงฆ์ต้องใจกว้างยินดีต้อนรับสมาชิกใหม่และมีความปรารถนาดีต่อสมาชิกเก่าเพื่อสังคมสงฆ์จะได้ไม่เกิดความเสื่อม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
- 2.1.2 ระดับขั้นการมีส่วนร่วม
- 2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
- 2.1.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์
- 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- 2.3.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน
- 2.3.2 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7
- 2.2.1 ความหมายของหลักอปริหานิยธรรม 7

2.5 พื้นที่ในการวิจัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จินตวีร์ เกษมศุข (2554) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ กระบวนการให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความชำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่แท้จริงจึงหมายถึงการที่คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจสังคม และการตัดสินใจต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับร่วมกน

ไพฑูรย์ ผิวผาง (2550) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน มีจุดสำคัญอยู่ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่เป็นไปได้ลักษณะแบบสมัครใจและ

เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง แต่คุณสมบัติดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยกระบวนการเริ่มต้นและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ใช้เป็น การจำลองแบบหรือการนำมาสวมใส่ในจุดใดจุดหนึ่ง

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (กลิ่นศรีสุข). (2563) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือ เข้าร่วมการตัดสินใจมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมแท้จริงยิ่งขึ้น

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต (2553) คำว่า การเมือง หมายถึง การที่เกี่ยวข้องกับรัฐแผ่นดิน มีลักษณะงานที่เกี่ยวกับรัฐและแผ่นดิน การบริหาร ประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับ นโยบายในการบริหารประเทศ และการบริหารราชการแผ่นดิน ประเภทของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการมักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการโดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

พระเกรียงศักดิ์ กิตฺติปุญฺโญ (2560) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่ สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาไทย พ.ศ.2560 จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่โปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ และทฤษฎีเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน

สถาบันพระปกเกล้า (2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนาปรึกษาร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตลอดจนการร่วมควบคุมโดยตรงจากประชาชน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามาร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความสุขความเจริญใน

ชุมชนนั้น ๆ โดยผ่านกระบวนการทำงานของคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม

2.1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุพาพร รูปงาม (2545) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล ชุมชนองค์การดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่ใช่ทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วม (Participation. จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาร่วมความคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนต่อไปนี้
   - 3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
   - 3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
   - 3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

พระสุริยา โสภาพ (2555) กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่สามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในงานทำให้บุคลากรเกิดทัศนะต่อการบริหารงานมากขึ้น

วริศรา สมทรัพย์ (2556) กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เข้าร่วมในการวิเคราะห์ของสาเหตุและที่มาของปัญหา เข้าในการเข้าเลือกวิธีการ และการวางแผนในการแก้ปัญหา เข้าร่วมในการดำเนินงานตามแผน และเข้าร่วมในการประเมินผลวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และคณะ(2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information. การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของ

โครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation. เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ

4. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing. เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้มีส่วนร่วมได้และส่วนของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making. เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6. การใช้กลไกรทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องการป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้ซึ่งผลประโยชน์ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์การตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับ ร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและ ประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจการรับรู้ เรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา โดยแบ่ง ออกเป็นปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางด้านบุคคลและทางด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ สถานที่ทำงาน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพในชุมชน

2. ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย ความต้องการเกียดติเป็นที่น่ายกย่องจากบุคคลอื่น การได้รับการชักจูง จากผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่โครงการและความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวกเคยมีกิจกรรมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมาก่อนการคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน และความสัมพันธ์ ทางสังคม ที่ดีของคนในชุมชน

อภิญญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนว่า ประชาชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในประชาชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงานรวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ การทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการเพื่อให้รู้วาผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่อง หรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข้
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) ได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนใน 2 ลักษณะได้แก่ ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การคิด
2. การตัดสินใจ
3. การวางแผน
4. การลงมือปฏิบัติ

ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การวางแผน
3. การดำเนินงาน
4. การประเมินผล
5. การบำรุงรักษาและพัฒนาให้คงไว้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง ความศรัทธา ความเกรงใจต่อสิ่งที่เคารพ นับถือหรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า รวมทั้งปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม และ

เศรษฐกิจสูงจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ เป็นต้น

2.1.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

กฤติน จันทร์สนธิมา (2561) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมที่มีคุณูปการต่อองค์การและหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดีขึ้นและสามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้อย่างมีหลักการ จึงทำให้เราสามารถพบเห็นประโยชน์ที่จะพึงได้พึงถึงที่ชัดเจนดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3. การสร้างฉันทามติการมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลง และข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในการปฏิบัติและยังอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้ง และการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขันซึ่งหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายาม ตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประโยชน์ คือ มุ่งพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คุณภาพ. และมีความซื่อสัตย์ ยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อชุมชนส่วนรวม (คุณธรรม. เช่น ในด้านเศรษฐกิจมีความสามารถเพิ่มผลผลิตต่าง ๆ มากมายทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มิได้มุ่งค้ากำไรจนเกินควร จนทำให้ประชาชนในชุมชนต้องลำบากเกินไป ในด้านสังคมรู้จักทำนุบำรุงศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ให้เกียรติและเห็นความสำคัญของสตรี เด็ก และคนชราอย่างจริงใจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2534) ได้กล่าวว่า การปกครองคณะสงฆ์หรือสถาบันสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าจะทรง ดูแลด้วยพระองค์เอง ทรงอยู่ในฐานะประมุขและทรงให้ความสำคัญเสมอภาคในการบัญญัติ สิกขาบทต่าง ๆ พระองค์จะทรงทำท่ามกลางสงฆ์สังฆกรรมต่าง ๆ ที่กระทำต้องได้รับเสียงเอกฉันท์จากคณะสงฆ์จึงจะสามารถดำเนินต่อไป ทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงทิ้งไว้เป็นมรดกมาถึงปัจจุบันก็คือ พระธรรมวินัยซึ่งจะเป็นหลักในการที่ สถาบันสงฆ์จะใช้เป็นสื่อในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับชาวโลกต่อไป และจะเป็นสิ่งกำหนดบทบาท หรือจุดยืนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสงฆ์กับสังคมชาวโลกในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย

สง่า หล่อสำราญ (2541) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ย่อมต้องมีความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำในการบริหาร การบริหารตามหลักภาวะผู้นำนั้น มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยพระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำที่มีหน้าที่ในการดูแลปกครองคณะสงฆ์แม้ว่าจะเกิดปัญหาจากภายในและภายนอกคณะสงฆ์ก็ตาม พระพุทธองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้รอดพ้นจากภัยต่าง ๆ ได้จนกระทั่งเสด็จดับขันธ์ปรินิพพาน หลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จปรินิพพานแล้ว พระมหากัสสปะ ผู้เป็นพระสาวกสำคัญยิ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะสงฆ์ให้เป็นประธานใหญ่ในการทำสังคายนาครั้งที่ 1 ที่ถ้ำสัตตบรรณในเขาเวภารระบรรพตเขตกรุงราชคฤห์

แสวง อุดมศรี (2530) การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะใหญ่ เป็นสมาชิกของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ถ้าไม่สามารถฝึกฝนอบรมจิตใจของตนให้หลุดพ้น หรืองดเว้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลงได้อย่างเด็ดขาดแล้ว ย่อมจะเกิดความขัดแย้งในหมู่คณะนั้น ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันรับผิดชอบ และเข้มงวดกับการคัดเลือกสมาชิกที่เข้า มาในสังคมสงฆ์ ด้วยกฎหมายหรือแบบแผนจารีตประเพณี กฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็น เครื่องรองรับสถานภาพแห่งการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ กฎหมายและแบบแผนที่คนส่วนใหญ่ ของสังคมให้ความเห็นชอบร่วมกันว่า สามารถใช้เป็นมาตรการมาตรฐานแนวทางควบคุมความประพฤติปฏิบัติแต่ละบุคคล ให้อยู่ในกรอบเขตอาณัติที่ถูกต้องและดีงามตามประเพณี ทั้งนี้ก็เพื่อให้สังคมสงฆ์สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข และไม่ก่อให้เกิดจลาจลกระทำการอันไม่ควร ที่เรียกว่าภินทนาการในภายใน จะเห็นได้ว่าพระพุทธองค์ทรงแผ่ข่ายคือพระญาณอันยาวไกล ทรงทราบถึงอนาคต

พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559) รูปแบบการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์จะมีทั้งที่เป็นทางการ คือ การร่วมมือกับหน่วยงานราชการบางหน่วยและทั้งที่ไม่เป็นทางการ คือ การไม่ยึดติดรูปแบบของราชการ คือ แบบแผนดั้งเดิมของวัดแต่จะพัฒนาชุมชนไปตามสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เป็นอยู่จริงจึงทำให้การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสรุปรูปแบบการพัฒนาชุมชน ของพระสงฆ์สังเขปได้ดังนี้ รูปแบบที่ 1 เป็นการพัฒนาแบบพระสงฆ์กับชาวบ้าน คือ พระสงฆ์จะเข้าไปร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่อาศัยกลไกของรัฐไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือ ข้าราชการอื่น ๆ รูปแบบที่ 2 เป็นการพัฒนาแบบ “พระสงฆ์ชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้าน” การพัฒนาชุมชน รูปแบบนี้เกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็น สอดคล้องกับ พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ลักษณะที่สองเกิดจาก สภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นต่อต้านการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์เพราะตนเอง

ต้องเสียผลประโยชน์ต่อเมื่อทำใจได้ว่า เหตุการณ์ภายในชุมชนย่อมเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดาหรือมีความเข้าใจพระสงฆ์ในฐานะผู้นำชุมชนมากขึ้นก็จะอาสาเข้ามาช่วยเหลือพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงใจ รูปแบบที่ 3 เป็นการพัฒนาแบบ “พระสงฆ์ชาวบ้านและกำนัน ” การพัฒนารูปแบบนี้เกิดขึ้นในลักษณะที่ว่าในระยะแรกพระสงฆ์ได้ร่วมมือกับชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนโดยที่กำนันจะคอยดูอยู่ห่าง ๆ เพราะไม่แน่ใจว่างานพัฒนาจะสำเร็จหรือไม่ ต่อเมื่อพระสงฆ์กับชาวบ้านสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วกำนันจึงเข้าร่วมโครงการพัฒนากับพระสงฆ์ เพราะไม่เช่นนั้นกำนันที่ไม่ทำอะไรจะดูเหมือนถูกพระสงฆ์แย่งชิงบทบาทช่วยเหลือชุมชนไป รูปแบบที่ 4 เป็นการพัฒนาแบบ “พระสงฆ์ข้าราชการและชาวบ้าน” รูปแบบ ของการพัฒนาชุมชนนี้อย่างน้อยมี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ครูใหญ่และชาวบ้าน ลักษณะที่สอง เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ข้าราชการฝ่ายปกครอง และชาวบ้าน ซึ่งพัฒนาชุมชนในลักษณะนี้จะให้งานพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่าง กว้างขวาง เพราะได้รับความช่วยเหลือจากข้าราชการฝ่ายปกครองของอำเภอ ลักษณะที่สาม เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ข้าราชการที่นอกเหนือจากฝ่ายปกครองและชาวบ้าน จาก รูปแบบของการพัฒนา ชุมชนของพระสงฆ์ดังที่กล่าวมาทำให้เป็นที่ประจักษ์ว่ารูปแบบการพัฒนาชุมชน ควรเป็นไป ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของชุมชน ทั้งที่เป็นทางการ คือ จะผูกพันกับระบบราชการก็ได้ และไม่เป็นทางการ คือ จะไม่ผูกพันกับระบบราชการก็ได้เพราะข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นปัจจัยรองของการพัฒนาชุมชนที่มีพระสงฆ์เป็นผู้นำปัจจัยหลักของการพัฒนา คือ ตัวพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำ ชุมชนที่มีความสามารถในการร่างโครงการและแสวงหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนได้มากน้อยเพียงใด และจะมีชาวบ้านเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาของพระสงฆ์จำนวนเท่าใด

อภิชัย พันธเสน (2539) ได้กล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันว่า“ต้องอาศัยคุณสมบัติของวัดและพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธานับถือของประชาชน มาประยุกต์ใช้ในการชักนำประชาชนร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และยังเสนอแนวคิดว่าพระสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์อุดมการณ์ในลักษณะที่ ตอบสนองปัญหาความต้องการของชุมชนในลักษณะประสมประสานกับการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าข้าราชการองค์กรพัฒนาเอกชนและผู้นำชุมชนร่วมทั้งประชาชนในชนบท 6 ประการ” ดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นโดยเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับทุก ๆ ฝ่ายทั้งพุทธจักร (วัดและพระสงฆ์). และอาณาจักร (ข้าราชการผู้นำชุมชนและประชาชน). การพัฒนาจึงต้องดำเนินการให้ทั่วถึงครอบคลุมประชาชนทุก ๆ กลุ่มไม่ใช่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและจะต้องประสานงานร่วมมือกันทางงานโดยพระสงฆ์ควรสำนึกอยู่เสมอว่าถ้าอาณาจักรเสื่อมลงพุทธจักรจะเจริญอยู่ได้อย่างไร พระสงฆ์จึงควรจะต้องถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่ควรจะต้องเข้าไปดำเนินการ 2) การพัฒนาจะต้องเน้นการพัฒนาบุคคลเพื่อสร้างความพร้อมของประชาชน ที่จะเข้าร่วมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาของตนเองโดยจะต้องพัฒนาประชาชนให้พร้อมทั้งทางด้านคุณภาพและคุณธรรมทั้งทางด้านรูปธรรมหรือด้านวัตถุได้แก่ การพัฒนาด้านจิตใจให้ประชาชนได้เข้าใจถึงความหมายและคุณค่าของการพัฒนาชนบท 3) การพัฒนาชุมชนควรจะเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของประชาชนในชุมชน โดยอาศัยความรู้ความสามารถทักษะและสติปัญญาของประชาชนในการคิดค้นและริเริ่มโครงการ พัฒนาต่าง ๆ เองอาจจะนำผลสำเร็จมาสู่ชุมชนได้มากกว่า การพึ่งพิงบุคคลจาก

ภายนอกชุมชนที่ไม่รู้ ซึ่งถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจะเกิดขึ้นได้จะต้องตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนได้ จะต้องตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานได้ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม การตอบสนองแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นจะไม่ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ 5) การพัฒนาชนบทที่จะสามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนได้ควรจะเป็นการพัฒนาโดยประชาชนและเพื่อประชาชนเอง คือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนมิใช่ให้ประชาชนเข้าร่วมเฉพาะการใช้แรงงานเท่านั้น เพราะจะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในผลิตของงานพัฒนาชนบท 6) การพัฒนาชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จสามารถทดลอง หรือขจัดปัญหาของประชาชน ได้อย่างแท้จริง ควรมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งตนเองของประชาชน ซึ่งวิถีทางที่จะเป็นไปต่อสภาพ การพึ่งตนเองในปัจจุบัน คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อการนำไปปรับปรุง คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้สุขสบายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ควรจะพึ่งพาจากภายนอกเฉพาะเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และหาไม่ได้อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาที่แท้จริงจะต้องเป็นการพัฒนาใน 2 ลักษณะที่พระสงฆ์ต้องเข้าไปมีบทบาท คือ การพัฒนาภายนอกกับพัฒนาภายใน ในการพัฒนาภายนอกได้รวมเอาการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านปัจจัย 4 การอยู่ดีกินดีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมายเป็นต้น

กล่าวโดยสรุป พระสงฆ์จึงมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน การพัฒนาพื้นที่บริเวณวัด การพัฒนา ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการร่วมมือระหว่างวัดชาวบ้านและทางราชการโดยทางวัดมีพระสงฆ์เป็นผู้นำเป็นศูนย์รวมของความสามัคคีมีชาวบ้านเป็นแรงและมีทางราชการเป็นอุปกรณ์เครื่องมือฉะนั้นพระสงฆ์ในปัจจุบันถือว่า มีบทบาทพอสมควรและเมื่อเทียบกับอดีตแล้วอาจจะไม่มากนัก ส่วนในอนาคต บทบาทของพระสงฆ์ในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า พระสงฆ์น่าจะมีบทบาทและเป็นฐานเสียงสำคัญในการช่วยให้ประชาชนตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

2.3.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน

ความหมาย การพัฒนาชุมชน เสริมสร้างความเจริญของชุมชนที่ยังล้าหลังในทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยระดมกำลังทรัพยากร ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้

พีรพัฒน์ พันศิริ (2559) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการในการหนุนเสริมให้พื้นที่และกลุ่มคนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่นั้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งในด้านบริบทในการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของผู้คน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาผ่านคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผ่านกระบวนการ มีส่วนร่วมการเรียนรู้ร่วมกันและร่วมกันพัฒนาโดยอาศัยทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ในชุมชน และการหนุนเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในลักษณะการมีส่วนร่วมจากภายใน และภายนอก ซึ่งหากกระบวนการในการพัฒนามีการจัดการที่ดีย่อมส่งผลต่อคุณภาพ ชีวิตของคนที่อยู่ในชุมชนและนำไปสู่ความเจริญด้านกายภาพในเชิงพื้นที่ด้วย

ประเวศ วะสี (2540) ได้กล่าวว่า การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกันมีความพยายามในการกระทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำและรวมถึงมี

การติดต่อสื่อสาร (Communicate. ร่วมกัน ซึ่งอาจพิจารณาโดยการเป็นคุณลักษณะ ของชุมชนได้ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. มีความเอื้ออาทรต่อกัน
3. มีการกระทำร่วมกัน
4. มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ

โกวิทย์ พวงงาม (2553) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนนั้นมีแนวคิดพื้นฐานอยู่ที่การสรรหากระบวนการ แนวทาง รูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการที่หนุนเสริมการพัฒนาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยวางอยู่บนแนวทางคนมีความสำคัญที่สุด เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพและพลังความสามารถของคน ยึดหลักการมีส่วนร่วม พัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยรัฐให้การช่วยเหลือสนับสนุนในส่วนที่เกิดขีดความสามารถของประชาชนตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม ใช้วิถีแห่งประชาธิปไตยและหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิดและแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล เกิดการพัฒนา ชุมชนจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนให้เกิดประโยชน์เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัดทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และระบบการบริหาร หากชุมชนมีความพร้อมน้อย รัฐก็ให้การสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการส่งผลให้เกิดความสมดุลในการพัฒนา

กรมการพัฒนาชุมชน (2559) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน จึงเป็นวิธีการ โครงการ ขบวนการหรือกระบวนการ ในการสร้างเสริมความเข้มแข็งของความสัมพันธ์แนวราบระหว่างคนในชุมชน โดย การพัฒนาจิตสาธารณะ ศักยภาพ และกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเองโดยการกระทำร่วมกันของ คนในชุมชน

ธนากร สังเขป (2547) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ คือ การพัฒนาชุมชน หมายถึง การทำให้กลุ่มคนดีขึ้นเจริญขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม เป็นต้น

กรมพัฒนาชุมชน (2548) ได้ความหมายของการพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเองให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐบาลด้วย วิธีการที่นำการบริการของรัฐบาลกับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้กลุ่มคนของชุมชน มีสภาพความเป็นอยู่ให้ดีกว่าเดิมมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอาจเกิดจากบุคคลคนเดียว กลุ่มชนภาคเอกชนหรือฝ่ายราชการก็ได้โดยการพัฒนาตั้งแต่กำลังความคิด กำลังกาย ตลอดจนด้านทุนทรัพย์แต่สำคัญที่สุด คือ กลุ่มชนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจพร้อมที่จะรับการพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งทาง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม เพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชน

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะของการพัฒนาชุมชนได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมาย หรือทิศทางสามารถควบคุมได้

2. เป็นการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญไม่พึ่งพาบุคคลหรือทรัพยากรนอกชุมชน

3. เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน คนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือคนในชุมชนกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

4. มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนเป็นของในชุมชน ดำเนินการโดยคนในชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ อิสรภาพ เสมอภาคในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง

5 เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

6. เป็นกระบวนการในการศึกษา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา

7. เป็นกระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่ม เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นการผลึกกำลังของคนในชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

8. เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ความสมารถในการพัฒนาตนเองบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

9. เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

สุรพล เศรษฐบุตร (2550) การพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ดำเนินแบบต่อเนื่องและค่อยเป็นค่อยไปโดยอาศัยหลักความต้องการและริเริ่มจากประชาชนเป็นหลัก เพื่อว่าผลที่จะได้รับจะเป็นการแน่นอนและถาวรต่อไป โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนดังต่อไปนี้ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาที่นักพัฒนาจะต้องระลึกอยู่เสมอ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานไปสู่จุดหมายก็คือ

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

3. ส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภาคภูมิใจที่จะอาศัยและประกอบอาชีพในหมู่บ้านของตนอย่างสงบสุข

4. ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น

5. ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล ให้แต่ละคนนำเอาความสามารถในตัวเองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์

6. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการด าเนินชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย

7. เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสังคมให้ดีขึ้น

8. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้

9. เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน ประเทศชาติ

10. เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะของการพัฒนาชุมชนได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมาย หรือทิศทางสามารถควบคุมได้

2. เป็นการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญไม่พึ่งพาบุคคลหรือทรัพยากรนอกชุมชน

3. เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน คนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือคนในชุมชนกับภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

4. มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนเป็นของในชุมชน ดำเนินการโดยคนในชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน เป็นการให้สิทธิเสรีภาพ อิสรภาพ เสมอภาคในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง

5 เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

6. เป็นกระบวนการในการศึกษา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา

7. เป็นกระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่ม เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นการผลึกกำลังของคนในชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

8. เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ความสมารถในการพัฒนาตนเองบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

9. เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน หมายถึง ให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้โดยการนำทรัพยากรตามธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในการคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7

2.4.1 ความหมายของหลักอปริหานิยธรรม 7

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2552) ได้ให้ความหมายว่า อปริหานิยธรรม 7 ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวมความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกันซึ่งในแต่ละข้อ คุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสมานสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารการปกครอง และทำให้เกิดความสุขความเจริญในหลาย ๆ ด้าน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสุข”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546) ได้ให้ความหมายว่า อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ กล่าวคือ ถ้าบุคคล ปฏิบัติตามอปริหานิย

ธรรม บุคคลนั้น จะมีแต่ความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย อันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร หมู่ชน และคนในสังคม อปริหานิยธรรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. อปริหานิยธรรมสำหรับคฤหัสถ์

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาลูกไปติดยาเสพติด ก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกันไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กันเพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มามากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อ แม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหน อยากลูกตนเองให้ชั่ว

5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้ การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

6. สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึงการให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกันเช่น การเคารพพระปฐมเจดีย์

7. ให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือการคุ้มครองบรรพชิตซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่นการทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น

2. อปริหานิยธรรมสำหรับพระสงฆ์

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในกิจของสงฆ์ที่ต้องทำร่วมกันไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ เช่น การทำอุโบสถสังฆกรรม

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและทำกิจที่สงฆ์ต้องทำการประชุมถือว่าเป็นกิจที่สงฆ์ต้องทำร่วมกัน แต่การที่จะให้สงฆ์ทุกรูปยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อความสามัคคีก็จะต้องอาศัยความพร้อมเพรียงกันทุก ๆ ครั้ง เช่น การทำพิธีกรรมในงานมงคลนิยมใช้พระสงฆ์ 9 รูป ก็ต้องมาพร้อมกันจึงจะทำพิธีกรรมได้

3. ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ ถือว่าสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญที่พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตาม

4. เคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ ในการปกครองของพระสงฆ์จะให้อำนาจแก่ผู้ที่มีความสามารถตามบรรดาศักดิ์ เช่น ภิกษุผู้ใหญ่สังฆนิดร สังฆปรินายก ภิกษุทุกรูปจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น เพราะพระสงฆ์ตัดแล้วซึ่งกิเลสตัณหา ความอยากมีอยากได้จะต้องไม่เกิดขึ้น จึงจะเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

6. ยินดีในเสนาสนะอันควร คือ พระสงฆ์ต้องมีชีวิตเรียบง่าย มุ่งแสวงหาธรรมเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้อื่น

7. ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณร เป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข คือ พระสงฆ์ต้องใจกว้างยินดีต้อนรับสมาชิกใหม่และมีความปรารถนาดีต่อสมาชิกเก่าเพื่อสังคมสงฆ์จะได้ไม่เกิดความเสื่อม

สรุปได้ว่า จากคำอธิบายของท่านผู้รู้ข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลัก ภิกขุอปริหานิยธรรม 7 ว่าเป็นหลักธรรมอันนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม กล่าวคือ เป็นหลักธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในด้านการบริหารงาน เพราะเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับการดำรงชีวิตของพระภิกษุอย่างแท้จริง ทั้งยังเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลรอบข้างด้วยลักธรรมนี้จะสามารถนำไปสู่วิถีทางแห่งการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในวงการคณะสงฆ์ซึ่ง เป็นไปเพื่อความรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาสืบไป

2.5 พื้นที่ในการวิจัย

2.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

เทศบาลตำบลโคกสำราญตั้งอยู่ ณ บ้านโคกสำราญ เลขที่ 168 หมู่ที่ 14 ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลโคกสำราญ ได้ประกาศตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2539 ต่อมาได้ประกาศยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญ เป็นเทศบาลตำบลโคกสำราญ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2551 และได้ยกฐานะจากเทศบาลขนาดเล็ก เป็นเทศบาลขนาดกลาง เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554 มีพื้นที่ 51.75 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 32,343.75 ไร่ อยู่ห่างจาก อำเภอบ้านแฮด 10 กิโลเมตร อยู่ห่างจาก จังหวัดขอนแก่น 40 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 425 กิโลเมตร โดยสถานที่ตั้งยาวตามแนวถนนสายมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2. สายสระบุรี – หนองคาย

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลท่าศาลา (อำเภอมัญจาคีรี) ตำบลพระบุ (อำเภอพระยืน) และตำบลโนนสมบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านแฮดและตำบลหนองแซง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบ้านไผ่ (อำเภอบ้านไผ่)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเมืองเพีย (อำเภอชนบท) ตำบลหนองแปน และตำบลท่าศาลา (อำเภอมัญจาคีรี)

2.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ (สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีพุทธศักราช 2564) มีประชากร จำนวน 8,965 คน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระสุภาพ สุภาโว (2561) สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่โดยพระสงฆ์มีความ ผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” หรือ “กลุ่มคน” โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความ เข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีอิสรภาพใน การกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และ สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เองงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 5 ด้าน คือ 1. ด้านสังคม 2. ด้าน เศรษฐกิจ 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสาธารณสุข และ 5. ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชน ซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ พระศาสนาต่อไป

พระอธิการนินนาท สนฺตจิตฺโต (2565) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้เปรียบเทียบความคิดเห็น และปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในตำบลบ้านเลือก จำนวน 385 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหาอุปสรรค คือ ประชาชนบางคนยังดำเนินชีวิตด้วยความประมาท ดังนั้น ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมด้าน เศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และปัญหายาเสพ ติดในพื้นที่ ดังนั้น ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะ เยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559) วิถีชีวิตของคนไทยในอดีต วัดและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ่งโดยวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน เริ่มต้นแต่การให้การศึกษาเป็นสถานที่พบปะปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการเพาะบ่มขัดเกลานิสัยของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าเป็นทิศเบื้องบ และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น แต่จากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม และสังคมไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนดัง เช่น ในอดีตก็มีระดับที่มีช่องว่างห่างกันไป ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถสืบทอดและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย แต่ดังเดิมคนในชุมชนเริ่มละเลยศีลธรรมอยู่ใน สภาพแล้งน้ำใจและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมองไม่เห็นความสำคัญของวัดในทาง พระพุทธศาสนาทำให้เกิดความขาดแคลนการนับถือทางศาสนาและจริยธรรม และเป็นสาเหตุ ของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ” พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประชาชนจะมีความศรัทธาเชื่อมั่นที่จะนำบุตรหลานไปบวชเรียน และให้อยู่ในปกครองด้วยนั้น ย่อมจะต้องตั้งความหวังไว้ค้อนข้างสูงที่จะได้รับการฝึกฝนอบรมด้านอุปนิสัยพฤติกรรม ของบุตรหลานของตนให้เป็นคนดีของพระพุทธศาสนา เป็นผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมของสังคมในชุมชนได้ พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการ พระพุทธศาสนาให้ยั้งยืนถาวรสืบต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไปก็ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธา ของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวโส (2566) บทบาทของพระสงฆ์ที่พึงประสงค์ในการพัฒนาชุมชนในยุคสมัยนี้ คือ 1) ควรมีบทบาทในการปลูกฝังธรรมะในจิตใจ หมายถึง การหล่อหลอมความคิดทัศนคติ ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต 2) ควรมีบทบาทในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและการเดินทางสายกลาง และ 3) ควรมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพลังสร้างสรรค์บูรณาการของสังคมเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและปลูกฝังวัฒนธรรมและจริยธรรมทางสังคมดังนั้น บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในปัจจุบันจึงเป็นการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาขัดเกลาสั่งสอนชาวบ้านเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตและชุมชน เน้นให้ชาวบ้านรู้จักตัวเอง รู้จักปัญหา รู้จักลดอบายมุข รู้จักพึ่งพาตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขและนำไปสู่การมีความสามัคคีในหมู่คณะได้และก่อให้เกิดความมีเสถียรภาพในระดับตำบลและถ้าทุกตำบลสามารถมีเสถียรภาพได้ จะนำไปสู่การมีความมั่นคงในระดับชาติได้ในที่สุด

นายกิตติ์ ขัวญนาค (2559) เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ควรมีการประชุมพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ให้สม่ำเสมอ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิก และให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนเครือข่ายพระสงฆ์ควรจัดทำระบบ ฐานข้อมูลประวัติและผลงานของพระสงฆ์นักพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและติดต่อสื่อสารกัน และคณะสงฆ์ควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์นักพัฒนา ที่มีผลงานโดดเด่น

และเป็นที่ยอมรับ โดยถวายรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในการทำงานเพื่อสังคม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แด่พระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งควรมีการติดตามให้คำปรึกษา แนะนำแก่สมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ อยู่เสมอเพื่อทำให้การดำเนินงานของสมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อต่าง ๆ ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะมากกว่าปัจจุบัน

พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร (2561) พบว่าการพัฒนามีดดังนี้ 1. การพัฒนาชุมชมเข้มแข็งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของความ มีจิตสำนึกมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาศึกษา จนถึงการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถที่พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2. การพัฒนาชุมชนตามการปฏิบัติกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ การปกครอง ศาสนาศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ พร้อมทั้งศีลธรรม จริยธรรม เชิงพุทธอื่น ๆ ทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญาสังคม เพื่อนำไปสู่ความ เข้มแข็งของชุมชนในลำดับต่อไป 3. การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง ใน การพัฒนาคณะสงฆ์ คือ การจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเน้นเรื่องหลัก ๆ ที่จะพัฒนาคณะสงฆ์ เช่น เรื่องการศึกษาธรรม ศึกษาบาลี ซ่อมแซมส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อคณะสงฆ์ ช่วยอบรมเผยแผ่หลักธรรม อนุเคราะห์และสงเคราะห์ ด้านการศึกษา การช่วยเหลือ ประชาชนทั้งจิตใจ และสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ หาสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้คณะสงฆ์ทำงานได้ อย่างว่องไว ชัดเจน จัดการให้เจ้าอาวาสทุกวัดอบรมหาความรู้เรื่องพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ หาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะสงฆ์และบ้านอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การเคารพกัน รู้จักมีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ช่วยกันสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงสิ่งเหล่านี้ที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้าน เพื่อหวังให้คณะสงฆ์จังหวัดลำปาง และประชาชนในชาติมีความรักและเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างให้มีความเจริญ โดยใช้ กลไกทางพระพุทธศาสนา ในการพัฒนาชุมชนสืบไป

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมยุคปัจจุบันที่ประชาชนคาดหวังอยากจะให้มีและอยากให้เป็นในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้มีต้นทุนทางสังคมที่สูง เป็นผู้ชี้นำทางสังคม คือบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสังคมในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือนำสิ่งใหม่ ๆ มาสู่สังคม เนื่องจากสังคมยุคปัจจุบันเป็นยุควิถีใหม่ แม้จะเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในทางวัตถุ นวัตกรรมเทคโนโลยี แต่ขณะเดียวกับการปลูกฝังให้คนในสังคมรู้จักรับผิดชอบชั่วดี สังคมยังต้องพึงพาและคาดหวังบทบาทจากพระสงฆ์อยู่ในระดับที่สูง

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

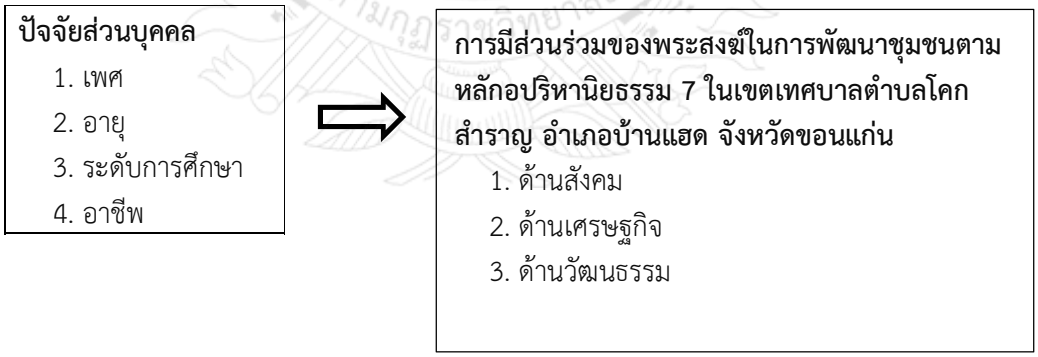
จากการรวบรวมแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	**พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร(2561. (2561.**	**พระสุภาพ สุภาโว (2561.**	พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวิโส (2566)	**พระอธิการนินนาท สนฺตจิตฺโต (2565)**	**พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559.**	**นายกิตติ์ ข้าวญนาค (2559.**	**พระเกรียงศักดิ์ กิตฺติปุญฺโญ (2560.**	**รวม**
1. ด้านสังคม	/	/	/	/	/		/	6
2. ด้านเศรษฐกิจ	/	/	/	/	/		/	6
3. ด้านวัฒนธรรม	/	/	/	/	/	/	/	7

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 เป็นกรอบแนวคิดในส่วนที่เป็นตัวแปรต้น และตัวแปรตามในการศึกษา โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแปรต้น **ตัวแปรตาม**

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ เรื่องการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นเพื่อศึกษาเชิงปริมาณโดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาความเปรียบเทียบในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ ระดับการดำเนินการมาก จังหวัดขอนแก่น โดยการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
3.3 เครื่องมือวิจัย
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล
3.7 การวัดค่าตัวแปร
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมประชากรทั้งหมด จำนวน 8,965 คน (สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีพุทธศักราช 2564)

รายละเอียดการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในทะเบียนราษฎร์ อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนด

กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 99; อ้างถึงใน สำเริง จันทรสุวรรณ, 2547 : 38) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, p. 99; อ้างถึงใน สำเริง จันทรสุวรรณ, 2547: 38) ดังนี้

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร $n = \frac{N}{1+Ne^2}$

เมื่อ n = ขนาดของหน่วยตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ระดับความคลาดเคลื่อนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร N = 8,965 คน

e = 0.05

แทนค่า $n = \frac{8,965}{1+8,965\ (0.05)^2}$

$= \frac{8,965}{1+8,965\ (0.0025)}$

n = 383 คน

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

3.2.2 ดำเนินการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละตำบล ดังตารางที่ 3.1

$$\frac{\text{ประชากรกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{ประชากรในหมู่บ้าน}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$$

เช่น ประชาชน หมู่ที่ 1 บ้านโคกสำราญ (383 x 956)/8,965 = 40 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนด

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
		จำนวนประชากร/คน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง/คน
1	บ้านโคกสำราญหมู่ที่1	956	40
2	บ้านหนองมะเขือ	812	34
3	บ้านหนองเกี่ยว	517	23
4	บ้านเล็บเงือก	768	32
5	บ้านดอนปอแดง	745	31
6	บ้านดงหมู่ที่6	769	32
7	บ้านป่าแดง	509	22
8	บ้านหนองหัวช้าง	404	18
9	บ้านป่าม่วงหมู่ที่9	360	16
10	บ้านโนนพันชาติ	458	20
11	บ้านโคกสำราญหมู่ที่11	728	31
12	บ้านทางพาดปอแดง	304	13
13	บ้านแจ้งกระหนวน	183	8
14	บ้านโคกสำราญหมู่ที่14	600	25
15	บ้านดงหมู่ที่15	500	22
16	บ้านดอนปอแดง	372	16
รวม		**8,965**	**383**

3.2.3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแล้ว จึงสุ่มรายชื่อประชาชนในแต่ละหมู่บ้านดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวน 383 คน ที่กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 เอกสารตำรารวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบตรวจรายการ (Checklist)

3.4.3 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของลิเคิร์ท

3.4.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

3.4.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

3.4.6 นำแบบสอบถามจากข้อ 3.4.5 ที่ผ่านการตรวจแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาหาความตรงของเนื้อหา และความชัดเจนเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้

1. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง

การศึกษา	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร.เอนก มูลมา

การศึกษา	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร.อัครเดช นีละโยธิน

การศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) การบริหารการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3.4.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนั้น

N หมายถึง แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเลือกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ประภัสรา โคตะขุน, 2564) โดยได้ค่า IOC สามารถนำไปใช้ได้

3.4.8 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง (Try - Out) จำนวน 30 คน โดยใช้กับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.886

3.4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยเดินทางไปที่เทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน การดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูลจากสำนักงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขอความร่วมมือถึงนายกเทศมนตรีตำบลโคกสำราญ

2. ผู้วิจัยได้ติดต่อประธานชุมชมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูล

3. ทำการซักซ้อมความเข้าใจกับผู้ร่วมที่จะไปแจกแบบสอบถามทั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโคกสำราญ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับอธิบายแบบสอบถามโดยละเอียดเพื่อช่วยให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนของในเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

5. ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการติดต่อกับผู้นำในพื้นที่ก่อนลงพื้นที่จริงในเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของแต่ละหมู่บ้าน จะได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบได้เอง ผู้วิจัยและทีมงานจะใช้การอ่านแบบสอบถามให้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

7. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตาม จำนวน 383 ชุด ตามที่กำหนดของกลุ่มตัวอย่าง

8. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 383 ชุด เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติประมวลผลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือที่ได้รับคืนมา

2. แจกนับแบบสอบถามตามข้อ 1 และตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. นำผลการแจ้งนับและคะแนนมาหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วเสนอแบบความเรียง

3.2 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 การทดสอบสมมุติฐาน เป็นการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามปัจจัยด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample t-test) อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติทดสอบ one-way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน รวบรวมข้อมูลทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นแล้วเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3.7 การวัดค่าตัวแปร

3.7.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.7.2 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5
มาก	ระดับคะแนน	4
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
น้อย	ระดับคะแนน	2
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปรผล ดังนี้

4.20 – 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ	มากที่สุด

3.40 – 4.19 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
2.60 – 3.39 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.80 – 2.59 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.79 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

อันตรภาคชั้น $\frac{\text{จำนวนระดับสูงสุด-จำนวนระดับต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับทั้งหมด}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น – 0.01)
(สำเริง จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2547, หน้า 245) โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปลผล

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที t-test Independent Simple t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

3.9 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบใต้ตาราง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และ การทดสอบสมมติฐานการศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ต่าง ๆ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไป ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	188	49.09
หญิง	195	50.91
รวม	383	100.00

จากตาราง ที่ 4.1 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91 และเพศชาย จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 49.09

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

ระดับอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18 – 37 ปี	69	18.02
38 – 57 ปี	134	34.99
58 – 77 ปี	140	36.55
78 ปีขึ้นไป	40	10.44
รวม	383	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอายุ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากอยู่ในระดับอายุ 58 - 77ปี มี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.55 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 38 – 57 ปี มีจำนวน 134 คน คิด เป็นร้อยละ 34.99 คือ มีอายุระหว่าง 18 – 37 ปี มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.02 และน้อยที่สุด คือ มีอายุ 78 ปีขึ้นไป มี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.44

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	161	42.04
ระดับมัธยมศึกษา	159	41.51
ระดับปริญญาตรี	42	10.97
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	21	5.48
รวม	**383**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากระดับประถมศึกษา จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.51 คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 และน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	40	10.44
เกษตรกรรม	195	50.91
ค้าขาย	67	17.49
อื่น ๆ	81	21.15
รวม	**383**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกตามอาชีพ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91 รองลงมา คือ อื่นๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 คือ ค้าขาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.49 และน้อยที่สุด คือ ข้าราชการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.44

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลระดับ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไป ปรากฏดังตารางต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ข้อ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การมีส่วนร่วมด้านสังคม	3.58	.57	มาก
2.	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	3.49	.53	มาก
3.	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	3.50	.60	มาก
	โดยรวม	3.52	.53	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ 2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคม

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านสังคม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ	3.76	.78	มาก
2.	พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย	3.63	.71	มาก
3.	พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	3.53	.71	มาก
4.	พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน	3.47	.70	มาก
5.	พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน	3.58	.75	มาก
6.	พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ	3.52	.67	มาก
7.	พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา	3.58	.74	มาก
	โดยรวม	**3.58**	**.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย คือ พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน คือ พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน	3.49	.67	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	3.48	.70	มาก
3.	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ	3.40	.67	มาก
4.	พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม	3.48	.70	มาก
5.	พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน	3.47	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.59	.72	มาก
7.	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.51	.67	มาก
	โดยรวม	**3.49**	**.53**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน รองลงมา คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม คือ พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม	3.53	.71	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี	3.55	.78	มาก
3.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน	3.46	.69	มาก
4.	พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด	3.47	.71	มาก
5.	พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3.48	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน	3.51	.72	มาก
7.	พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต	3.51	.74	มาก
	โดยรวม	**3.50**	**.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม คือ พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือ พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

4.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample t-test) อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติทดสอบ One-way ANOVA

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกเพศ

(n = 383)

ข้อ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	เพศชาย		เพศหญิง		t	sig.
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม	3.56	.56	3.60	.59	- .604	.546
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	3.49	.52	3.48	.54	- .134	.893
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	3.52	.58	3.49	.62	- .497	.619
โดยรวม	**3.52**	**.51**	**3.52**	**.55**	**.013**	**.989**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม ส่วนมาก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกอายุ

(n = 383)

การมีส่วนร่วมของ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	ระหว่างกลุ่ม	4.499	3	1.500	5.501*	.001
	ภายในกลุ่ม	103.304	379	.273		
	รวม	107.803	382			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมจำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยแยกเป็นรายด้าน จำแนกอายุ

(n = 383)

ข้อ	พฤติกรรมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักศีล 5	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	การมีส่วนร่วมด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5.034	3	1.678	5.280*	.001
		ภายในกลุ่ม	120.435	379	.318		
		รวม	125.468	382			
2.	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3.099	3	1.033	3.723*	.012
		ภายในกลุ่ม	105.184	379	.278		
		รวม	108.283	382			
3.	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.835	3	1.945	5.672*	.001
		ภายในกลุ่ม	129.953	379	.343		
		รวม	135.788	382			
	โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.499	3	1.500	5.501*	.001
		ภายในกลุ่ม	103.304	379	.273		
		รวม	107.803	382			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาว่าระดับอายุคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคม จำแนกตามอายุ

(n = 383)

การมีส่วนร่วมด้านสังคม	ระดับอายุ	18 - 37 ปี	38 - 57 ปี	58 - 77 ปี	78 ปี ขึ้นไป
	18 - 37 ปี	-	-.15653	-.10519	-.43478*
	38 - 57 ปี	-	-	-.05134	-.27825*
	58 - 77 ปี	-	-	-	-.32959*
	78 ปี ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

(n = 383)

การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	ระดับอายุ	18 - 37 ปี	38 - 57 ปี	58 - 77 ปี	78 ปี ขึ้นไป
	18 - 37 ปี	-	- .05054	- .05285	- .32836*
	38 - 57 ปี	-	-	- .00231	- .27783*
	58 - 77 ปี	-	-	-	- .27551*
	78 ปี ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

(n = 383)

	ระดับอายุ	18 - 37 ปี	38 - 57 ปี	58 - 77 ปี	78 ปี ขึ้นไป
การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	18 - 37 ปี	-	- .10343	- .05663	- .44948*
	38 - 57 ปี	-	-	.04680	- .34606*
	58 - 77 ปี	-	-	-	- .39286*
	78 ปี ขึ้นไป	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกระดับการศึกษา

(n = 383)

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม	1.438	3	.479	1.708	.165
	ภายในกลุ่ม	106.364	379	.281		
	รวม	107.803	382			

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยเปรียบรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 383)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	การมีส่วนร่วมด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.116	3	.705	2.168	.091
		ภายในกลุ่ม	123.352	379	.325		
		รวม	125.468	382			
2.	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	1.258	3	.419	1.485	.218
		ภายในกลุ่ม	107.026	379	.282		
		รวม	108.283	382			
3.	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.468	3	.489	1.381	.248
		ภายในกลุ่ม	134.320	379	.354		
		รวม	135.788	382			
	โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.438	3	.479	1.708	.165
		ภายในกลุ่ม	106.364	379	.281		
		รวม	107.803	382			

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม

ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับการศึกษาคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่แตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H0: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ไม่แตกต่างกัน

H1: ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าโดย Independent t - test ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 ก็ต่อเมื่อ Sig (2 - tailed) น้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกอาชีพ

(n = 383)

การมีส่วนร่วมของ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
พระสงฆ์ในการพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.399	3	.466	1.661	.175
ชุมชนตามหลักอปริ	ภายในกลุ่ม	106.403	379	.281		
หานิยธรรม 7	รวม	107.803	382			

จากตารางที่ 4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ

(n = 383)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1.	การมีส่วนร่วมด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.007	3	.336	1.022	.383
		ภายในกลุ่ม	124.461	379	.328		
		รวม	125.468	382			
2.	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.672	3	.224	.789	.501
		ภายในกลุ่ม	107.611	379	.284		
		รวม	108.283	382			
3.	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.430	3	1.143	3.274*	.021
		ภายในกลุ่ม	132.358	379	.349		
		รวม	135.788	382			
	โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	1.399	3	.466	1.661	.175
		ภายในกลุ่ม	106.403	379	.281		
		รวม	107.803	382			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม ส่วนมาก ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับอาชีพคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ

(n = 383)

อาชีพ	ข้าราชการ	เกษตรกรรม	ค้าขาย	อื่นๆ
ข้าราชการ	-	- .08086	- .10784	.14511
เกษตรกรรม	-	-	- .02698	.22597*
ค้าขาย	-	-	-	.25294*
อื่น ๆ	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธี LSD โดยรวม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม กับประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐาน	โดยรวม	ด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7	ด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7	ด้านอปริหานิยธรรม 7
1. เพศ (T-test)	.013	- .604	- .134	- .497
2. อายุ (F-test)	5.501*	5.280*	3.723*	5.672*
3. ระดับการศึกษา (F-test)	1.708	2.168	1.485	1.381
4. อาชีพ (F-test)	1.661	1.022	.789	3.274*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 สรุปได้ว่า เมื่อทดสอบสมมติฐานของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษา ต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4.21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	ความถี่
1.	พระสงฆ์ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ มีโครงการพระสอบศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งมีการสอนศีลธรรมให้กับเด็กเยาวชนในชุมชน และพระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	18
2	พระสงฆ์ได้มีการส่งเสริมกิจกรรมศึกษาดูงานการปลูกพืชผักสวนครัว คามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	18
3	พระสงฆ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญต่าง ๆ กับชาวบ้านในชุมชน ที่เรียกว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยมีการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี	18

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น รวมทุกด้านมีความความถี่ 18 เท่ากันทั้งหมด ดังนี้ 1) พระสงฆ์ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ มีโครงการพระสอบศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งมีการสอนศีลธรรมให้กับเด็กเยาวชนในชุมชน และพระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ 2) พระสงฆ์ได้มีการส่งเสริมกิจกรรมศึกษาดูงานการปลูกพืชผักสวนครัว คามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) พระสงฆ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญต่าง ๆ กับชาวบ้านในชุมชน ที่เรียกว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยมีการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 8,965 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 383 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย
5.2 อภิปรายผล
5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

5.1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91 มีอายุ 58 - 77ปี มี จำนวน

140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.55 มีระดับประถมศึกษา จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91

5.1.2 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคม การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม

1. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคม พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย คือ พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน คือ พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน

2. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน รองลงมา คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม คือ พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ

3. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการจัดประชุม

ด้านวัฒนธรรม คือ พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผร่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือ พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวม มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคม การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุภาพ สุภาโว (2561) สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่โดยพระสงฆ์มีความ ผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” หรือ “กลุ่มคน” โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความ เข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีอิสรภาพใน การกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และ สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เองงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้าน เศรษฐกิจ 3) ด้านวัฒนธรรม 4) ด้านสาธารณสุข และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชน ซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความเข้มเข็งให้กับ พระศาสนาต่อไป

1) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคม ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับ

มาก กล่าว คือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ และพระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน เพียงใดซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวโส (2566) บทบาทของพระสงฆ์ที่พึงประสงค์ในการพัฒนาชุมชนในยุคสมัยนี้ คือ 1) ควรมีบทบาทในการปลูกฝังธรรมะในจิตใจ หมายถึง การหล่อหลอมความคิด ทัศนคติ ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต 2) ควรมีบทบาทในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและการเดินทางสายกลาง และ 3) ควรมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพลังสร้างสรรค์บูรณาการของสังคมเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและปลูกฝังวัฒนธรรมและจริยธรรมทางสังคมดังนั้น บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในปัจจุบันจึงเป็นการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาขัดเกลาสั่งสอนชาวบ้านเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตและชุมชน เน้นให้ชาวบ้านรู้จักตัวเอง รู้จักปัญหา รู้จักลดอบายมุข รู้จักพึ่งพาตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขและนำไปสู่การมีความสามัคคีในหมู่คณะได้และก่อให้เกิดความมีเสถียรภาพในระดับตำบลและถ้าทุกตำบลสามารถมีเสถียรภาพได้ จะนำไปสู่การมีความมั่นคงในระดับชาติได้ในที่สุด

2) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน บทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนร่วมมีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ เพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร (2561) พบว่าการพัฒนามีดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชมเข้มแข็งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของความมีจิตสำนึกมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาศึกษา จนถึงการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถที่พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) การพัฒนาชุมชนตามการปฏิบัติกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ การปกครอง ศาสนาศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ พร้อมทั้งศีลธรรม จริยธรรม เชิงพุทธอื่น ๆ ทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญาสังคม เพื่อนำไปสู่ความ เข้มแข็งของชุมชนในลำดับต่อไป 3) การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาคณะสงฆ์ คือ การจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเน้นเรื่องหลัก ๆ ที่จะพัฒนาคณะสงฆ์ เช่นเรื่องการศึกษาธรรม ศึกษาบาลี ซ่อมแซมส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อคณะสงฆ์ ช่วยอบรมเผยแผ่หลักธรรม อนุเคราะห์และสงเคราะห์ ด้านการศึกษา การช่วยเหลือ ประชาชนทั้งจิตใจ และสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ หาสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้คณะ

สงฆ์ทำงานได้ อย่างว่องไว ชัดเจน จัดการให้เจ้าอาวาสทุกวัดอบรมหาความรู้เรื่องพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ หาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะสงฆ์และบ้าน อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การเคารพกัน รู้จักมีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ช่วยกันสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงสิ่งเหล่านี้ที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้าน เพื่อหวังให้คณะสงฆ์จังหวัดลำปาง และประชาชนในชาติมีความรักและเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างให้มีความเจริญ โดยใช้ กลไกทางพระพุทธศาสนา ในการพัฒนาชุมชนสืบไป

3) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม เพียงใด รองลงมา คือ พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต บทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด เพียงใด และพระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน เพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559) วิถีชีวิตของคนไทยในอดีต วัดและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ่งโดยวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน เริ่มต้นแต่การให้การศึกษาเป็นสถานที่พบปะปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการเพาะบ่มขัดเกลานิสัยของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าเป็นทิศเบื้องบ และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น แต่จากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม และสังคมไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนดังเช่น ในอดีตก็มีระดับที่มีช่องว่างห่างกันไป ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถสืบทอด และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่ดังเดิมคนในชุมชนเริ่มละเลยศีลธรรมอยู่ใน สภาพแล้งน้ำใจและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมองไม่เห็นความสำคัญของวัดในทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความขาดแคลนการนับถือทางศาสนาและจริยธรรม และเป็นสาเหตุ ของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ” พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประชาชนจะมีความศรัทธาเชื่อมั่นที่จะนำบุตรหลานไปบวชเรียน และให้อยู่ในปกครองด้วยนั้น ย่อมจะต้องตั้งความหวังไว้ค้อนข้างสูงที่จะได้รับการฝึกฝนอบรมด้านอุปนิสัยพฤติกรรม ของบุตรหลานของตนให้เป็นคนดีของพระพุทธศาสนา เป็นผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม ของสังคมในชุมชนได้ พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั้งยืนถาวรสืบต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไปก็ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็น ผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธา ของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

5.2.2.1 จำแนกตาม เพศ

1. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ด้วยการวิเคราะห์หาค่า t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม ส่วนมาก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.2.2 จำแนกตาม อายุ

1. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาว่าระดับอายุคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

1.1 ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

1.2 ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

1.3 ประชาชนที่มีอายุ 18 - 37 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 38 - 57 ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 58 - 77 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 78 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.2.2.3 จำแนกตาม ระดับการศึกษา

1. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับการศึกษาคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

5.2.2.4 จำแนกตาม อาชีพ

1. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในทุกระดับอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวม ส่วนมาก ไม่แตกต่างกน ยกเว้น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน โดยรวม ส่วนมาก ซึ่งไม่ตรงไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมี ยกเว้น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาว่าระดับอาชีพคู่ใดที่มีความแตกต่างกันด้วยวิธี LSD

1.1 ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม กับประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.2.3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. การประชุมกันเนืองนิตย์ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมทุกครั้งที่พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนจัดการประชุมขึ้น เพื่อเป็นการปรึกษาหารือและเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การพร้อมเพรียงกันประชุม การประชุมทุกครั้งเพื่อให้เกิดระเบียบที่ดีงามต่อองค์กรทุกคนที่เข้าร่วมประชุมควรเข้า – ออก ตามเวลาที่กำหนดละทิ้งกิจอย่างอื่นใส่ใจต่อระเบียบการประชุม

3. การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่เพื่อความสงบร่มเย็นของประเทศชาติบ้านเมือง ไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อกฎหมายตามใจตนหรือพวกของตน

4. การเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ประชาชนควรเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาและผู้อาวุโสของตน เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารงานต่าง ๆ เพราะการเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่ดี คือ การเคารพให้เกียรติท่านและตัวผู้นำเองก็ควรมีคุณธรรมเพื่อให้การปกครองเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

5. การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรีประชาชนควรเปิดใจให้กว้างในด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ด้วยการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงเชื้อชาติ และศาสนา

6. การส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาและต่อยอด วัฒนธรรมอันดีงามของสังคม การรักษาต่อยอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีเป็นการรักษาของเก่า เป็นสิ่งมีคุณค่าที่บรรพบุรุษได้มอบแก่อนุชนรุ่นหลังได้รักษาและสืบสานต่อไป

7. การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม ในการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง นั้น ประชาชนก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันสอดส่องดูแลร่วมกับภาครัฐ ให้พระภิกษุ สามเณร และประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างผาสุก ข่มคนที่ควรข่มและยกย่องบุคคลที่ควรยกย่อง

5.2.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคมได้แก่ พระสงฆ์ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ มีโครงการพระสอบศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งมีการสอนศีลธรรมให้กับเด็กเยาวชนในชุมชน และพระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ได้แก่ พระสงฆ์ได้มีการส่งเสริมกิจกรรมศึกษาดูงานการปลูกพืชผักสวนครัว คามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 ได้แก่ พระสงฆ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญต่าง ๆ กับชาวบ้านในชุมชน ที่เรียกว่าฮีตสิบสองคองสิบสี่ โดยมีการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมด้านสังคมการมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

2. องค์กรทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิผลของ การศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษา ในเรื่อง หลักอปริหานิยธรรม 7 เป็นต้น ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอบรมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนและประโยชน์ในพัฒนาชุมชน และมีการจัดสถานที่ให้มีความเพียงพอ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษา “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทัศนคติ หลักธรรม นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์การ การพัฒนาเครือข่ายกองทุน เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

1. ภาษาบาลี – ไทย:

1) หนังสือตำรา:

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). *แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน.

กรมพัฒนาชุมชน. (2548). *ภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชน. หน้า 10.

สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรสจำกัด.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *คู่มือการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ. (2564). อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ธนากร สังเขป. (2547). *ทิศทางการพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต.*ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ประเวศ วะสี. (2540). *พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม.* พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

พระเกรียงศักดิ์ กิตฺติปุญฺโญ (รักสนิท). (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย*

พระเทพเวที (ปยุทธ์ ปยุตฺโต). (2531). *ธรรมนูญชีวิต.* พิมพ์ครั้งที่ 77. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์* ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. หน้า 290-291

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2552). *พุทธธรรม.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุรพล เศรษฐบุตร. (2550). *เอกสารประกอบการบรรยายภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ ส่งเสริมเผยแพร่การเกษตร*. เชียงใหม่: คณะ เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2549). *หลักการสื่อสารมวลชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2549). *พัฒนาการแนวคิดสภาพการณ์ในสังคมไทย.*กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

2) รายงานวิจัย:

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). *การใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (กลิ่นศรีสุข). (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ.*มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พีรพัฒน์ พันศิริ. (2559). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาองค์กรชุมชน.* นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ไพฑูรย์ ผิวผาง. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุภาพ สุภาโว. (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาตำบลยางคอม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วน*

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548*). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตาม.* รัฐธรรมนูญและหน วยงานของรัฐ.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ นิติธรรม. วิไลวรรณ สงเสน.

อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรม.* ไทย. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับ.* คณะของสถาบันอุดมศึกษา.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช.*วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.

สง่า หล่อสำราญ. (2541). *ตำนานพระพุทธสาวก.*กรุงเทพฯ.กองทุนพลังชีวิต อาคมธรรมทาน.

แสวง อุดมศรี. (2530). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กิตติ์ ขวัญนาค และ Kitt Khwannak (2559). *การศึกษาบทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่.* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

3) บทความ:

ยุพาพร รูปงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.* บัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. (2546). *แพ็คหลักพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง.*กรุงเทพมหานคร.

พระสุริยาโสตถ์. (2555. *แผนการพัฒนาของเพื่อนบ้านในเขตอำเภอขามสะแกแสง* จังหวัดนครราชสีมา.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วริศรา สมทรัพย์. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุ.*

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

นครินทร์ เผ่าไตรรัตน์. (2546). *หน่วยงานท้องถิ่นส่วนท้องถิ่นและต่างประเทศเปรียบเทียบ*.กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กฤติน จันทร์บางทีมา. (2561). *การศึกษาเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์ที่จะได้รับสมบัติจากแนวทางประชารัฐ*. สถาบันพระปกเกล้า.

อภิชัย พันธเสน. (2539). *พัฒนาชนบท สมุทัยและมรรค ความหวังทางออกและทางเลือกใหม่* . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ อมรินทร .

กิตติ์ ขวัญนาค. (2559). *ลำดับความสำคัญการทำงานเป็นเครือข่ายของทะเลทรายใน จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต.

พระมหาธีรวัฒน์ญาณธีโร. (2561). *พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งกันเถอะ คืนนี้จังหวัดลำปาง*. วารสารสังคมศาสตร์ ปริทรรศน์.

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวโส. (2566). *บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในปัจจุบัน*.วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร.วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ.ปีที่ 6 ฉบับที่ 3.

พระอธิการนินนาท สนฺตจิตฺโต. (2565). *การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*.วัดบ้านเลือก ราชบุรี.ที่ 5 ฉบับที่ 1.

พระวัชรินทร์ เรกระโทก. (2559). *บทบาทผู้นำในการพัฒนาชุมชนของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช.* วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.

พระบัวสอน ทองสลับ. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสาคาม.

สำเริง จันทรสุวรรณ. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*.ขอนแก่น.ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ดร.อภิชิต เหมือยไธสง

การศึกษา	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ดร.เอนก มูลมา

การศึกษา	รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ดร.อัครเดช นีลโยธิน

การศึกษา	ค อบ. (ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
	ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙
ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๐๒๖ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. อภิชิต เหมือยไธสง

ด้วย พระอธิการสมจันทร์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๕๐๖๑๑๐๑๐ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๗/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO APARIHANIYA DHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITG BAN HAED DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

รับทราบ
ดร.อภิชิต เหมือยไธสง
1/2/66

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๐๒๖ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. เอนก มูลมา

ด้วย พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๕๐๖๑๑๐๑๐ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๗/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO APARIHANIYA DHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY BAN HAED DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจิริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/๖๐๐๒๖ **วันที่** ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. อัครเดช นีละโยธิน

ด้วย พระอธิการสมจันทร์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๕๐๖๑๐๑๐ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO APARIHANIYA DHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITG BAN HAED DISTRICT KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

สมควร
ให้ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ โดยนำ
หลักอปริหานิยธรรม 7 มาร่วมการมีส่วนร่วม 3 ด้าน
ดร. นีละโยธิน
20 มกราคม 2566

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

รับที่ 379
วันที่ 9 ก.พ. 66
เวลา 13.32 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ ๑๒ บ้านโนนชัย ถนนราษฎร์คนึง ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๒๕๙

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย

เนื่องด้วย พระอธิการสมจันทร์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๕๐๖๑๑๐๑๐ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นางศศิมาพร คอนประทุม)
หัวหน้าสำนักปลัด

(นางสุดสงวน ราชบัณฑิต)
หัวหน้างานธุรการชำนาญงาน

(นายไพโรจน์ ไกรเสน)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : พระอธิการสมจันทร์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์) ๐๖๑-๑๔๓๗๒๔๒

(นายสุรพงษ์ วงษ์ชารี)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเพีย

☐ สำนักปลัดเทศบาล.....
☐ .....
☐ .....
☑ กองการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
.....
.....
.....

ที่ อว ๗๖๒๔/๐๓๓๐

สำนักงานเทศบาลตำบลโคกสำราญ
รับที่ ๑๗๐
วันที่ ๒๐ กพ. 2566
เวลา.....

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลโคกสำราญ

เนื่องด้วย พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๔๕๐๖๑๑๐๑๐ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นไปตามกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รับที่ ๒๒
วันที่ ๒๐ - ก.พ. - ๒๕๖๖
เวลา.....

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์) ๐๖๓-๑๔๓๗๒๔๒

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และศึกษาข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกหัวข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้นและจะนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ข้อมูลที่ท่านตอบไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)
นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 18 – 37 ปี ☐ 38 – 57 ปี

☐58 – 77 ปี ☐ 78 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ระดับประถมศึกษา ☐ ระดับมัธยมศึกษา

☐ ระดับปริญญาตรี ☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ ข้าราชการ ☐ เกษตรกรรม

☐ ค้าขาย ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

<u>คำชี้แจง</u> ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับความเห็นของท่านโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

5 เท่ากับ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในระดับ มากที่สุด

4 เท่ากับ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในระดับ มาก

3 เท่ากับ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในระดับ ปานกลาง

2 เท่ากับ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในระดับ น้อย

1 เท่ากับ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในระดับ น้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	**ระดับความคิดเห็น**				
	มากที่สุด 5	**มาก 4**	**ปานกลาง 3**	**น้อย 2**	**น้อยที่สุด 1**
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม					
1.1 พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ					
1.2 พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย					
1.3 พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต					
1.4 พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน					
1.5 พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน					
1.6 พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ					
1.7 พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา					

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ					
2.1 พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน					
2.2 พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิ กองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ					
2.3 พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ					
2.4 พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม					
2.5 พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน					
2.6 พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน					
2.7 พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน					
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม					
3.1 พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม					
3.2 พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี					
3.3 พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน					
3.4 พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด					
3.5 พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น					
3.6 พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน					

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.7 พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผร่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต					

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น อย่างไร

1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม

.....

.....

.....

.....

2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก จ
ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ด้วยดัชนี IOC (Index of item objective congruence)
การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7
ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม						
1.1 พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.2 พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.3 พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.4 พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.5 พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.6 พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
1.7 พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ						
2.1 พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
2.2 พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.3 พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.4 พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภคเพื่อส่วนรวม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.5 พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.6 พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2.7 พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม						
3.1 พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.2 พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.3 พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.4 พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.5 พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.6 พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3.7 พระสงค์ได้มีการออกไปเผยแผร่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวต	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น อย่างไร						
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม	3	0	0	3	1	ใช้ได้
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	3	0	0	3	1	ใช้ได้
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	3	0	0	3	1	ใช้ได้

ผลการหาค่า IOC แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า

Reliability

Scale :ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a .Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.886	21

Frequencies

Statistics

		เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ
N	Valid	383	383	383	383
	Missing	0	0	0	0

Frequency Table

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	188	49.09	49.09	49.09

	หญิง	195	50.91	50.91	100.00
	Total	383	100.00	100.00	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-37ปี	69	18.02	18.02	18.02
	38-57ปี	134	34.99	34.99	53.00
	58-77ปี	140	36.55	36.55	89.56
	78 ปีขึ้นไป	40	10.44	10.44	100.00
	Total	383	100.00	100.00	

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ระดับประถมศึกษา	161	42.04	42.04	42.04
	ระดับมัธยมศึกษา	159	41.51	41.51	83.55
	ระดับปริญญาตรี	42	10.97	10.97	94.52
	ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	21	5.48	5.48	100.00
	Total	383	100.00	100.00	

อาชีพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ข้าราชการ	40	10.44	10.44	10.44
	เกษตรกรรม	195	50.91	50.91	61.36
	ค้าขาย	67	17.49	17.49	78.85
	อื่นๆ	81	21.15	21.15	100.00
	Total	383	100.00	100.00	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std .Deviation
ข้อ 1.1	383	3.76	.78
ข้อ 1.2	383	3.63	.71
ข้อ 1.3	383	3.53	.71
ข้อ 1.4	383	3.47	.70
ข้อ 1.5	383	3.58	.75
ข้อ 1.6	383	3.52	.67
ข้อ 1.7	383	3.58	.74
ข้อ 2.1	383	3.49	.67
ข้อ 2.2	383	3.48	.70
ข้อ 2.3	383	3.40	.67
ข้อ 2.4	383	3.48	.70
ข้อ 2.5	383	3.47	.70
ข้อ 2.6	383	3.59	.72
ข้อ 2.7	383	3.51	.67
ข้อ 3.1	383	3.53	.71
ข้อ 3.2	383	3.55	.78
ข้อ 3.3	383	3.46	.69
ข้อ 3.4	383	3.47	.71
ข้อ 3.5	383	3.48	.70
ข้อ 3.6	383	3.51	.72
ข้อ 3.7	383	3.51	.74
A	383	3.58	.57
B	383	3.49	.53
C	383	3.50	.60
ABC	383	3.52	.53
Valid N)listwise(	383		

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : พระอธิการสมจันทร์ ฉินฺนกาโม (สารีพันธ์)
วัน-เดือน-ปี-เกิด : 11 เดือน เมษายน พ.ศ. 2508
ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดป่าโคกสำราญ ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด
จังหวัดขอนแก่น 40110

การศึกษา

พ.ศ. 2537 : จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

พ.ศ. 2542 : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน : ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดป่าโคกสำราญ ตำบลโคกสำราญ
อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 40110